Inhoud

India 11

Boonyi 57

Max 153

Shalimar de clown 237

Kashmira 351

Verklarende woordenlijst 429

India

Op haar vierentwintigste sliep de dochter van de ambassadeur slecht, al die warme, voorspelbare nachten. Ze werd vaak wakker en zelfs als ze in slaap viel kwam haar lichaam zelden tot rust, het woelde en draaide alsof het uit gruwelijke, onzichtbare boeien probeerde los te breken. Soms schreeuwde ze het uit in een taal die ze niet sprak. Mannen hadden haar dat bezorgd verteld. Niet veel mannen hadden ooit de kans gekregen aanwezig te zijn als ze sliep. Daardoor was het bewijs beperkt en niet eenduidig; maar er kwam een patroon naar voren. Volgens één beschrijving waren het keelklanken, glottisslagen, alsof ze Arabisch sprak. Nacht-Arabisch, dacht ze, de droomtaal van Scheherazade. Een andere versie beschreef haar woorden als sciencefictiontaal, als Klingon, als een keel die geschraapt wordt in een verre, verre melkweg. Als Sigourney Weaver met de stem van een demon in *Ghostbusters*. Eén keer liet de dochter van de ambassadeur in een onderzoekende bui 's nachts een bandrecorder naast haar bed aanstaan, maar toen ze de stem op de band hoorde, schrok ze hevig van de doodshoofdige lelijkheid die op de een of andere manier zowel vertrouwd als onbekend klonk en ze drukte de wisknop in, die niets belangrijks wiste. De waarheid was nog steeds de waarheid.

Deze roerige perioden van slaapspraak waren genadig kort, en na afloop zonk ze een poos zwetend en hijgend weg in een staat van droomloze uitputting. Dan werd ze plotseling weer wakker, en was ze er in haar verwarring van overtuigd dat er een insluiper in haar kamer was. Er was geen insluiper. De insluiper was een afwezigheid, een negatieve ruimte in het duister. Ze had geen moeder. Haar moeder was overleden tijdens de bevalling: dat had de vrouw van de ambassadeur haar verteld en de ambassadeur, haar vader, had het bevestigd. Haar moeder kwam uit Kashmir en was, net als het paradijs, net als Kashmir, in een onheuglijke tijd voor haar verloren gegaan. (Dat de termen 'Kashmir' en 'paradijs' synoniem waren, was een van haar axioma's, en iedereen die haar kende moest die aanvaarden.) Ze beefde voor de afwezigheid van haar moeder, een lege, wakende vorm in het duister, en wachtte op de tweede ramp, wachtte zonder te weten dat ze wachtte. Na de dood van haar vader – haar briljante, kosmopolitische vader, Frans-Amerikaans, 'net als het vrijheidsbeeld,' zei hij, haar geliefde, verfoeide, grillige, promiscue, vaak afwezige, onweerstaanbare vader – begon ze goed te slapen, alsof ze absolutie had gekregen. Alsof haar zonden, of misschien de zijne, vergeven waren. De last van de zonde was doorgegeven. Ze geloofde niet in zonde.

Dus tot de dood van haar vader was ze geen gemakkelijke vrouw om mee te slapen, hoewel ze wel een vrouw was met wie mannen wilden slapen. De drang van mannelijke begeerte vond ze vermoeiend. De drang van haar eigen begeerte bleef over het algemeen onvervuld. De weinige minnaars die ze had, waren op uiteenlopende manieren onbevredigend en dus (alsof ze daarmee het onderwerp voor gesloten wilde verklaren) nam ze algauw genoegen met een nogal doorsnee man, en overwoog ze zelfs serieus op zijn huwelijksaanzoek in te gaan. Toen werd de ambassadeur voor haar deur afgeslacht als een halal kip, en bloedde dood uit een diepe wond in zijn hals veroorzaakt door een enkele haal van het mes van de moordenaar. Op klaarlichte dag! Wat moet het wapen geglinsterd hebben in de gouden ochtendzon – de dagelijkse zegen, of vloek, van de stad. De dochter van de vermoorde man was een vrouw die een hekel had aan mooi weer, maar het grootste deel van het jaar had de stad weinig anders te bieden. Dus moest ze lange eentonige maanden van schaduwloze zonneschijn en droge, huidschilferende hitte verdragen. De zeldzame ochtenden dat ze wakker werd met een wolkendek en vocht in

de lucht, rekte ze zich slaperig uit in bed, kromde haar rug en was kort, zelfs hoopvol blij, maar de wolken waren onveranderlijk tegen twaalf uur weggebrand en dan was het er weer, het valse kinderkamerblauw van de hemel dat de wereld een kinderlijk en zuiver aanzien gaf, het harde, onbeleefde gewelf dat tegen haar schetterde als een man die te hard lacht in een restaurant.

In zo'n stad konden geen grijze gebieden bestaan, althans, zo leek het. De dingen waren wat ze waren en anders niet, ondubbelzinnig, zonder de subtiliteiten van motregen, schaduw en kilte. Onder de kritische blik van zo'n zon was er geen plek om je te verbergen. Mensen stonden overal te kijk, met schaars geklede lichamen die glansden in het zonlicht en haar aan reclames deden denken. Geen mysterie hier, of diepte; alleen oppervlak en onthulling. Toch, wie de stad leerde kennen, ontdekte dat deze banale helderheid een illusie was. De stad was een en al bedrog, misleiding, een onbestendige, onbestemde metropool die haar ware aard verborg, die terughoudend en gesloten was ondanks al haar schijnbare naaktheid. Op zo'n plek hadden zelfs vernietigende krachten de beschutting van het donker niet meer nodig. Ze vlamden op uit de helderheid van de ochtend, oogverblindend, en staken je met scherp en fataal licht.

Haar naam was India. Ze hield niet van die naam. Mensen heetten nooit Australië, toch, of Oeganda of Ingoesjetië of Peru. Halverwege de jaren zestig was haar vader Max Ophuls (Maximilian Ophuls, opgegroeid in Frankrijk, in Straatsburg, in een vroeger tijdperk van de wereld) de meest geliefde, en daarna de meest met schandalen omgeven ambassadeur van Amerika in India, maar wat dan nog, kinderen werden niet opgezadeld met namen als Herzegovina of Turkije of Burundi alleen omdat hun ouders die landen hadden bezocht en zich er mogelijk hadden misdragen. Ze was verwekt in het oosten – buiten het huwelijk verwekt en geboren in de vuurstorm van verontwaardiging die haar vaders huwelijk ontwrichtte en verwoestte en een einde maakte aan zijn diplomatieke carrière – maar als dat voldoende excuus was, als het normaal was om mensen hun geboorteplaats om de nek te hangen als molenstenen, dan zou de wereld vol mensen zijn die Eufraat of Pisgah of Iztaccihuatl of Wooloomooloo heetten. In Amerika was deze vorm van naamgeving niet onbekend, verdomme, wat haar betoog enigszins ondermijnde en haar enorm irriteerde. Nevada Smith, Indiana Jones, Ten-

nessee Williams, Tennessee Ernie Ford: ze richtte inwendige vloeken en een opgeheven middelvinger naar hen allemaal.

'India' voelde nog steeds verkeerd, het voelde exotiserend, koloniaal, suggereerde de toe-eigening van een werkelijkheid die zij niet hoorde te bezitten, en ze hield zichzelf voor dat het toch al niet bij haar paste, ze voelde zich geen India, al was haar kleur diep en vol en haar lange haar glanzend en zwart. Ze wilde niet uitgestrekt of subcontinentaal of uitbundig of vulgair of explosief of overbevolkt of oeroud of lawaaiig of mystiek of in enig opzicht derde wereld zijn. Integendeel zelfs. Aan de buitenwereld toonde ze zich gedisciplineerd, verzorgd, genuanceerd, naar binnen gericht, areligieus, gematigd en kalm. Ze sprak met een Engels accent. In haar gedrag was ze niet heetgebakerd maar koel. Dit was het personage dat zij wilde zijn, dat zij heel vastberaden had geconstrueerd. Het was de enige versie van haar die wie dan ook in Amerika, afgezien van haar vader en de minnaars die waren afgeschrikt door haar nachtelijke neigingen, ooit had gezien. Wat haar innerlijke leven betreft, haar gewelddadige Engelse geschiedenis, de begraven herinnering aan gestoord gedrag, de jaren van misdaad, de verborgen episoden van haar korte maar bewogen verleden, die dingen stonden niet ter discussie, waren niet (of niet meer) van belang voor het grote publiek. Dezer dagen had ze zichzelf stevig in de hand. Het probleemkind in haar was gesublimeerd in haar vrijetijdsbesteding, de wekelijkse bokssessies in de Boksclub van Jimmy Fish op de hoek van Santa Monica Boulevard en Vine Street, waar Tyson en Christy Martin kwamen trainen en waar de mannelijke boksers bleven staan kijken naar de kille woede van haar klappen, de tweewekelijkse trainingen met een Clouseau-aanvallende Burt Kwouk-*lookalike*, een meester in de Wing Chun-vechtkunst, de zongebleekte eenzaamheid binnen de zwarte muren van Saltzmans schietbaan, ver weg in de woestijn, in 29 Palms, en, nog het allerbeste, de boogschietlessen in het centrum van Los Angeles, vlak bij de geboorteplek van de stad in Elysian Park, waar haar nieuwe talent voor ijzeren zelfbeheersing, dat ze had aangeleerd om te overleven, zichzelf te verdedigen, gebruikt kon worden om in de aanval te gaan. Wanneer ze haar gouden olympische boog spande, de druk van de pees tegen haar lippen voelde, soms de onderkant van de speerschacht met de punt van haar tong beroerde, voelde ze de opwinding vanbinnen, stond ze zich toe de

hitte in zich te laten opstijgen terwijl de seconden die haar voor het schot waren toegekend naar nul tikten, totdat ze uiteindelijk losliet, het stille venijn van de pijlen ontketende, genoot van de verre bonk van haar wapen dat zijn doel raakte. De pijl was haar favoriete wapen.

Ze hield ook de vreemdheid van haar zien onder controle, het plotseling anders-zien dat kwam en ging. Wanneer haar bleke ogen de dingen die ze zag veranderden, veranderde haar sterke geest ze terug. Ze dacht liever niet na over haar oproerigheid, sprak nooit over haar jeugd en vertelde mensen dat ze zich haar dromen niet herinnerde.

Op haar vierentwintigste verjaardag kwam de ambassadeur langs. Toen hij aanbelde, keek ze vanaf haar balkon op de vierde verdieping naar beneden en zag hem op het heetst van de dag staan wachten in zijn belachelijke zijden pak, als een Franse suikeroom. Met bloemen, dat wel. 'Straks denken ze nog dat je mijn minnaar bent,' riep India naar beneden, naar Max, 'mijn groene-blaadjes-snoepende Valentijn.' Ze was dol op de ambassadeur als hij zich geneerde, met de gepijnigde groef in zijn voorhoofd, de rechterschouder die naar zijn oor trok, de hand die omhoogging alsof hij een klap wilde afweren. Ze zag hem in regenboogkleuren uiteenvallen door het prisma van haar liefde. Ze zag hem terugwijken naar het verleden daar beneden op haar stoep, elk achtereenvolgend moment van hem kwam voor haar ogen langs en was voor eeuwig verloren, bleef alleen in de ruimte bestaan in de vorm van ontsnappende lichtstralen. Dit is wat verlies was, wat dood was: een ontsnapping in de stralende golfvormen, in de onzegbare snelheid van de lichtjaren en de parsecs, de zich eeuwig terugtrekkende afstanden van de kosmos. Aan de rand van het bekende universum zou een onvoorstelbaar wezen op een dag zijn oog tegen een telescoop zetten en Max Ophuls naderbij zien komen, in een zijden pak, met verjaardagsrozen in de hand, voor eeuwig voortgestuwd op de getijdegolven van licht. Stap voor stap verliet hij haar, werd hij ambassadeur bij zulke ondenkbaar verre einders. Ze sloot haar ogen en deed ze weer open. Nee, hij was niet miljarden mijlen ver weg tussen de rollende melkwegen. Hij was hier, correct en aanwezig, in de straat waar ze woonde.

Hij had zich hersteld. Een vrouw in joggingkleren kwam de hoek van Oakwood om en galoppeerde op hem af, taxeerde hem, velde de makkelijke oordelen van deze tijd, oordelen over seks en geld. Hij was een van

de architecten van de naoorlogse wereld, de internationale structuren, de afgesproken economische en diplomatieke conventies. Zijn tennisspel was sterk, ook nu nog, op zijn hoge leeftijd. De gekruiste forehand, zijn verrassingswapen. Dat pezige lijf in een witte lange broek, met niet meer dan vijf procent lichaamsvet, kon nog steeds de hele baan bespelen. Hij deed mensen denken aan de oude kampioen Jean Borotra: die paar ouwe rotten die zich Borotra nog konden herinnerden. Hij staarde met onverhuld Europees genoegen naar de Amerikaanse borsten van de jogster in hun sportbeha. Toen ze voorbijkwam, bood hij haar één roos uit het enorme verjaarsboeket. Ze nam de bloem aan, en toen, ontsteld over zijn charme, over de erotische nabijheid van zijn frisse knispering van macht, en over zichzelf, snelde ze angstig weg. *Fifteen-love*.

Vanaf de balkons van het appartementengebouw staarden ook de oude vrouwen uit Centraal- en Oost-Europa naar Max, met bewondering, met de openlijke begeerte van de tandeloze leeftijd. Zijn komst was het hoogtepunt van hun maand. Ze waren vandaag massaal buiten. Gewoonlijk verzamelden ze zich in kleine groepjes op straathoeken of zaten ze met z'n tweeën of drieën bij het zwembad op de binnenplaats te roddelen, schaamteloos pronkend met onverstandige badkleding. Over het algemeen sliepen ze veel en als ze niet sliepen, klaagden ze. De echtgenoten met wie ze veertig of vijftig jaar een verwaarloosd leven hadden gedeeld, hadden ze begraven. Krom, steunend en wezenloos lamenteerden de oude vrouwen over het mysterieuze lot dat hen daar had doen belanden, een halve wereld verwijderd van hun oorsprong. Ze spraken in vreemde tongen die misschien Georgisch, Kroatisch of Oezbeeks waren. Hun mannen hadden hen in de steek gelaten door dood te gaan. Ze waren omgevallen zuilen, ze hadden hun vrouwen gevraagd hen te vertrouwen en ze van alles wat vertrouwd was meegenomen naar dit schaduwloze lotusland vol obsceen jonge mensen, dit Californië waar het lichaam de tempel is en onwetendheid zalig, en toonden vervolgens gebrek aan loyaliteit door om te kukelen op de golfbaan of met hun gezicht in een kom noedelsoep, waarmee ze hun weduwen in dit latere stadium van hun leven de onbetrouwbaarheid van het leven in het algemeen en van echtgenoten in het bijzonder aantoonden. 's Avonds zongen de weduwen liedjes uit hun jeugd in de Baltische landen, op de Balkan, op de wijde Mongoolse steppen.

De oude mannen uit de buurt waren ook alleenstaand, sommige bewoonden uitgelubberde lichaamszakken waarop de zwaartekracht te veel greep had gekregen, andere hadden grijze stekeltjes en liepen rond in smerige hemden en broeken waarvan de gulp openstond, terwijl een derde, zwieriger contingent zich vlot kleedde, met een voorliefde voor baretten en vlinderdassen. Deze keurige heren probeerden bij tijd en wijle een gesprek aan te knopen met de weduwen. Hun pogingen, met gele flikkeringen van valse tanden en melancholieke glimpen gladgestreken restanten haar onder de opgelichte baretten, werden steevast en minachtend genegeerd. Voor deze oudere dandy's was Max Ophuls een belediging, de belangstelling van de dames voor hem een vernedering. Ze zouden hem hebben vermoord als dat had gekund, als ze het niet te druk hadden gehad zichzelf de dood van het lijf te houden.

India zag het allemaal, de exhibitionistische, begerige oude vrouwen die draaiden en flirtten op de veranda's, de loerende, wrokkige oude mannen. De oeroude Russische conciërge, Olga Simeonovna, een bolvormige, in spijkerstof gehulde samovar van een vrouw, begroette de ambassadeur alsof hij een bezoekend staatshoofd was. Als er een rode loper in huis was geweest zou ze die voor hem hebben uitgerold.

'Ze laat u wachten, ambassadeur, wat doen we eraan, de jeugd. Ik zeg er niets tegen. Alleen is een dochter vandaag aan de dag moeilijker. Ik was zelf een dochter voor wie mijn vader een God was, om hem te laten wachten ondenkbaar. Helaas, dochters zijn heden lastiger op te voeden en dan verlaten ze je ijskoud. Ik, meneer, ben voorheen moeder, maar nu zijn ze dood voor me, mijn meisjes. Ik spuug op hun vergeten namen. Zo is het.'

Dit alles uitgesproken terwijl ze een uitgelopen aardappel in haar hand ronddraaide. Ze stond bij eenieder in deze, haar laatste, buurt bekend als Olga Wolga, en was naar eigen zeggen de enige overlevende afstammeling van de legendarische aardappelheksen uit Astrachan, een volleerde, onvervalste tovenares, in staat door het subtiele gebruik van aardappelmagie liefde, voorspoed of steenpuisten op te wekken. Op die verre plekken en in voorbije tijden was ze door mannen bewonderd en gevreesd; nu was ze dankzij de liefde van een inmiddels overleden zeeman in West-Hollywood aangespoeld, waar ze rondliep in een enorme tuinbroek van spijkerstof met een felrode zakdoek met witte stippen om

haar hoofd om het dunne witte haar te bedekken. In haar kontzak een moersleutel en een kruiskopschroevendraaier. Vroeger kon ze je kat vervloeken, je helpen zwanger te worden of je melk doen stremmen. Nu verving ze gloeilampen, tuurde in kapotte ovens en inde de maandelijkse huur.

'Wat mijzelf betreft, meneer,' wilde ze tegen de ambassadeur nog kwijt, 'ik woon tegenwoordig noch in deze wereld noch in de vorige, noch in Amerika noch in Astrachan. Daar zou ik aan toe willen voegen, noch in deze wereld noch in de volgende. Een vrouw als ik, zij leeft ergens tussenin. Tussen de herinneringen en het dagelijkse gedoe. Tussen gisteren en morgen, in het land van verloren geluk en vrede, de plek van zoekgeraakte kalmte. Dat is ons lot. Ooit dacht ik dat alles oké was. Nu denk ik dat niet. Maar daarom ben ik ook geenszins bang voor de dood.'

'Ik ben ook een bewoner van dat land, madame,' onderbrak hij haar ernstig. 'Ik heb ook lang genoeg geleefd om het burgerschap daar te verwerven.'

Ze was een paar kilometer ten oosten van de Wolgadelta geboren, op een steenworp afstand van de Kaspische Zee. Daarna kwam, als ze erover vertelde, de geschiedenis van de twintigste eeuw, gevormd door aardappelmagie. 'Natuurlijk zware tijden,' zei ze tegen de oude dames op hun balkons, tegen de oude heren bij het zwembad, tegen India wanneer en waar ze haar maar te pakken kreeg, en nu tegen ambassadeur Max Ophuls op de vierentwintigste verjaardag van zijn dochter. 'Natuurlijk armoede, ook onderdrukking, misplaatsing, legers, slavernij, de kinderen van tegenwoordig, zij hebben het makkelijk, zij weten niets, ik kan zien dat u een ontwikkeld man bent die iets van de wereld heeft gezien. Natuurlijk misplaatsing, overleving, de noodzaak om zo sluw als een rat te zijn. Heb ik gelijk? Natuurlijk ergens een man, een droom van elders, een huwelijk, kinderen, ze blijven niet, hun leven is van hen, ze pakken het van je en gaan weg. Natuurlijk oorlog, een echtgenoot kwijt, vraag me niet naar het verdriet. Natuurlijk misplaatsing, honger, teleurstelling, geluk, een andere man, een goede man, een man van de zee. Dan een reis over het water, de lokroep van het Westen, een reis over land, een tweede weduwschap, een man beklijft niet, huidig gezelschap niet meegerekend, een man is niet duurzaam. In mijn leven waren mannen als schoenen. Ik heb er twee gehad en ze raakten allebei versleten.

Daarna heb ik geleerd om zo te zeggen op blote voeten te lopen. Maar ik heb mannen nooit gevraagd om dingen mogelijk te maken. Nooit heb ik dat gevraagd. Altijd heeft wat ik wist mij bezorgd wat ik wilde. Mijn aardappelkunst, ja. Hetzij voedsel, hetzij kinderen, hetzij reispapieren of werk. Altijd faalden mijn vijanden en triomfeerde ik roemrijk. De aardappel is machtig en alles kan erdoor bereikt worden. Alleen komt nu het aansluipen van de jaren en zelfs de aardappel kan de tijd niet terugdraaien. Wij kennen de wereld, waar of niet? We weten hoe het afloopt.'

Hij stuurde de chauffeur naar boven met de bloemen en wachtte beneden op India. De nieuwe chauffeur. India zag op haar bestudeerd onaangedane manier dat het een knappe man was, zelfs mooi, in de veertig, lang, even sierlijk in zijn bewegingen als de onvergelijkelijke Max. Hij liep alsof hij koorddanste. Er was pijn in zijn gezicht en hij glimlachte niet hoewel zijn ooghoeken lachrimpeltjes hadden en hij staarde haar aan met een onverwachte intensiteit die aanvoelde als een elektrische schok. De ambassadeur hechtte niet aan uniformen. De chauffeur droeg een open wit hemd en een katoenen broek, het anti-uniform van de door de zon gezegenden in Amerika. Mooie mensen kwamen naar deze stad in enorme meelijwekkende kuddes, om te lijden, om vernederd te worden, om te zien hoe het machtige ruilmiddel van hun schoonheid devalueerde als de Russische roebel of de Argentijnse peso; om te werken als piccolo, als barmeisje, als vuilnisman, als werkster. De stad was een klif en zij waren de op hol geslagen lemmingen. Aan de voet van het klif lag het dal van kapotte dromen.

De chauffeur wendde met moeite zijn ogen van haar af en keek naar de grond. Hij kwam, zei hij in een hortend antwoord op haar vraag, uit Kashmir. Haar hart sprong op. Een chauffeur uit het paradijs. Zijn haar was een bergstroom. En narcissen van de oevers van snelstromende rivieren en pioenen van de hoge weiden groeiden op zijn borst en staken uit zijn open kraag. Rondom hem echode schor het geluid van de *swarnai*. Nee, dat was belachelijk. Zij was niet belachelijk, ze zou zichzelf nooit toestaan in fantasie weg te zinken. De wereld was echt. De wereld was wat hij was. Ze deed haar ogen dicht en weer open en daar was het bewijs. Normaalheid overwon. De ontbloemde chauffeur wachtte geduldig bij de lift en hield de deur open. Ze knikte om hem te bedanken. Ze merkte op dat zijn handen tot vuisten waren gebald en trilden. De

deuren gingen dicht en ze begonnen te dalen.

De naam waaronder hij bekendstond, de naam die hij haar gaf toen ze erom vroeg, was Shalimar. Zijn Engels was niet goed, amper functioneel. Hij zou die woorden waarschijnlijk niet hebben begrepen, amper functioneel. Zijn ogen waren blauw, zijn huidskleur lichter dan de hare, zijn haar grijs met een herinnering aan blond. Ze hoefde zijn geschiedenis niet te kennen. Niet vandaag. Een andere keer zou ze hem kunnen vragen of het blauwe contactlenzen waren, of dit zijn eigen haarkleur was, of dit zijn eigen stijl was, en niet een stijl die hem was opgedrongen door haar vader, die zijn hele leven heel goed was geweest in opdringen, met zo veel charme dat je het opgedrongene als je eigen idee, als authentiek aanvaardde. Haar overleden moeder kwam ook uit Kashmir. Dat wist ze over de vrouw van wie ze verder weinig wist (maar veel vermoedde). Haar Amerikaanse vader had nooit rijexamen gedaan, maar vond het heerlijk auto's te kopen. Vandaar chauffeurs. Ze kwamen en gingen. Ze wilden natuurlijk beroemd worden. Eén keer was de ambassadeur een of twee weken rondgereden door een adembenemende jonge vrouw die wegging om in soapseries te gaan spelen. Andere chauffeurs waren kort tot leven geflakkerd als dansers in videoclips. Minstens twee, een vrouw en een man, hadden succes geboekt op het gebied van de pornografische film, en ze was her en der 's avonds laat hun naakte beelden in hotelkamers tegengekomen. Ze keek naar pornografie in hotelkamers. Het hielp haar in slaap te komen wanneer ze van huis was. Ze keek thuis ook naar pornografie.

Shalimar uit Kashmir begeleidde haar naar beneden. Was hij legaal? Had hij papieren? Had hij eigenlijk wel een rijbewijs? Waarom was hij aangenomen? Had hij een grote penis, een penis die een nachtelijke bezichtiging in een hotel waardig was? Haar vader vroeg wat ze voor haar verjaardag wilde. Ze keek naar de chauffeur en wilde heel even dat ze het soort vrouw was dat hem pornografische vragen zou kunnen stellen, gewoon in de lift, een paar seconden nadat ze elkaar voor het eerst hadden gezien; die obscene dingen kon zeggen tegen deze mooie man, in de wetenschap dat hij er geen woord van zou verstaan, dat hij een instemmende bediendenglimlach zou glimlachen zonder te weten waarmee hij instemde. Liet hij zich in zijn kont pakken? Ze wilde zijn glimlach zien. Ze wist niet wat ze wilde. Ze wilde documentaires maken. De ambassadeur

had het moeten weten, had het niet moeten vragen. Hij had een olifant moeten meebrengen waarop ze over Wilshire Boulevard kon rijden, of had haar moeten meenemen om te skydiven, of naar Angkor Wat of naar Machu Picchu of naar Kashmir.

Ze was vierentwintig. Ze wilde in feiten wonen, niet in dromen. Ware gelovigen, die nachtmerrieachtige dromers, graaiden naar het lijk van ayatolla Khomeini, zoals ooit andere ware gelovigen op een andere plek, in India wier naam ze droeg, stukken uit het kadaver van de heilige Franciscus Xaverius hadden gebeten. Een stuk belandde in Macao, een ander in Rome. Ze wilde schaduwen, chiaroscuro, nuances. Ze wilde onder het oppervlak zien, de meniscus van de verblindende helderheid, door het vlies van de helderheid heen breken, naar de bloederige verborgen waarheid. Wat niet verborgen was, wat openlijk was, was niet waar. Ze wilde haar moeder. Ze wilde dat haar vader haar over haar moeder vertelde, haar brieven, foto's liet zien, boodschappen van de doden bracht. Ze wilde dat haar verloren geschiedenis gevonden werd. Ze wist niet wat ze wilde. Ze wilde lunchen.

De auto was een verrassing. Max had gewoonlijk een voorkeur voor grote, klassieke Engelse wagens, maar dit was iets geheel anders, een luxe zilveren racemobiel met vleermuisvleugeldeuren, het soort futuristische machine waarin mensen dat jaar in films door de tijd reisden. Je door een chauffeur laten rondrijden in een sportauto was aanstellerij die een groot man onwaardig was, dacht ze teleurgesteld.

'Er is geen ruimte voor drie mensen in dit raketschip,' zei ze hardop. De ambassadeur liet de sleutels in haar hand vallen. De auto sloot zich om hen heen, opzichtig, machtig en fout. De knappe chauffeur, Shalimar uit Kashmir, bleef op de stoep staan, gekrompen tot een insect in haar zijspiegel, zijn ogen glanzende zwaarden. Hij was een zilvervisje, een sprinkhaan. Olga Wolga de aardappelheks stond naast hem en hun krimpende lichamen zagen eruit als getallen. Samen vormden ze het cijfer 10.

Ze had gevoeld dat de chauffeur haar wilde aanraken in de lift, had zijn trieste hunkering gevoeld. Dat was verwarrend. Nee, dat was niet verwarrend. Het was verwarrend dat de behoefte niet seksueel beladen aanvoelde. Ze voelde zich veranderd in een abstractie. Alsof hij door zijn hand op haar te willen leggen naar iemand anders hoopte te reiken, over

onbekende dimensies van droeve herinneringen en verloren gebeurtenissen heen. Alsof ze alleen een vertegenwoordiger was, een teken. Ze wilde het soort vrouw zijn dat aan een chauffeur kon vragen: wie wil je aanraken als je mij wilt aanraken? Wie wordt niet door jou aangeraakt als je ervan afziet mij aan te raken? Raak me aan, wilde ze tegen zijn onbegrijpende glimlach zeggen, ik zal je geleider, je kristallen bol zijn. We kunnen seks bedrijven in liften en er nooit over praten. Seks in overgangszones, op plekken als liften die tussen de ene plek en de andere zijn. Seks in auto's. De overgangszones die traditioneel met seks in verband worden gebracht. Wanneer je mij neukt zul je haar neuken, wie ze ook is of was, ik wil het niet weten. Ik zal er niet eens zijn, ik zal het kanaal, het medium zijn. En de rest van de tijd, vergeet het maar, je bent in dienst van mijn vader. Het zal iets *Last Tango*-achtigs zijn, zonder boter natuurlijk. Ze zei niets tegen de gekwelde man, die het toch niet zou hebben begrepen, tenzij hij het natuurlijk wel begreep, ze wist niets van het niveau van zijn talenkennis; waarom zat ze van alles te bedenken, waarom verzon ze dit, ze klonk belachelijk. Ze stapte uit de lift, schudde het van zich af en liep naar buiten.

Dit was de laatste dag die zij en haar vader ooit samen zouden doorbrengen. De volgende keer dat ze hem zag zou het anders zijn. Dit was de laatste keer.

'Hij is voor jou,' zei hij, 'de auto, je bent toch niet zo puriteins dat je hem niet wilt hebben.' Ruimtetijd is als boter, dacht ze terwijl ze gas gaf, en deze auto het warme mes dat erdoorheen snijdt. Ze wilde hem niet. Ze wilde meer voelen dan ze voelde. Ze wilde dat iemand haar door elkaar schudde, in haar gezicht schreeuwde, haar sloeg. Ze was al murw, alsof Troje gevallen was. Toch ging alles goed. Ze was vierentwintig. Er was een man die met haar wilde trouwen en er waren andere mannen die het niet wilden, die minder wilden. Ze had haar eerste onderwerp voor een documentaire en er was geld genoeg om eraan te gaan werken. En haar vader zat daar naast haar op de passagiersstoel terwijl de DeLorean de helling op vloog. Het was de eerste dag van iets. Het was de laatste dag van iets anders.

Ze aten gulzig in een jachthut hoog in de canyon, gadegeslagen door rijen geweidragende koppen. Vader en dochter, met dezelfde eetlust, dezelfde snelle stofwisseling, dezelfde voorliefde voor vlees, hetzelfde slan-